

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ในช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 19 แพร่ระบาด: กรณีศึกษา
โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

The Music Instructional Model of Mattayom 1, During the Covid-19
Pandemic: A Case Study Bangkok Christian College

สยา ทันตะเวช*¹ ชนะศักดิ์ วงษ์วีระวินิจ²

Saya Thuntaweche*¹ Chanasak Wongweerawinit²

บทคัดย่อ

ช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 19 แพร่ระบาดในประเทศไทย การเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนจำเป็นต้องมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป บทความวิชาการนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยในช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 19 แพร่ระบาดที่ได้พัฒนาขึ้น ซึ่งเนื้อหาที่ได้มาจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย รวมถึงวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากการถอดบทเรียนหลังจากการปฏิบัติการสอน 1 ภาคการศึกษา ระหว่างเดือนมิถุนายน - ตุลาคม พ.ศ. 2563 ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีที่พัฒนาขึ้น ได้ใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านในการออกแบบการเรียนการสอน โดยมีการเรียนการสอนผ่านรูปแบบออนไลน์และชั้นเรียนจริง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนทั้งสองระบบควรมีความสัมพันธ์กันในแง่ของเนื้อหาองค์ความรู้ การออกแบบกิจกรรม และแบบทดสอบต่างๆ สำหรับการวัดประเมินผลของนักเรียน ทั้งนี้การเรียนการสอนดนตรี

* Corresponding author, email: saya.t@chula.ac.th

¹ อาจารย์ประจำ ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Lecturer, Department of Art, Music, and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

² Teacher, Bangkok Christian College

² อาจารย์ประจำ โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

จะประสบความสำเร็จได้ ต้องเกิดจากความเตรียมความพร้อมของผู้เรียนและผู้สอนรวมถึงผู้ปกครอง
ก็มีส่วนช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนดนตรีประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: ไวรัสโคโรนา 19 / ห้องเรียนกลับด้าน / วิชาดนตรี / รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
ดนตรี

Abstract

During the coronavirus disease epidemic in Thailand, teaching music in schools needs a changing format. This academic article presents a developed music teaching model at the Mathayom 1 level at Bangkok Christian College during the pandemics. The content is derived from documents and research, including lessons learned after one semester of teaching practice from June-October 2020. The study results found that the developed music teaching and learning model has applied the concept of a flipped classroom—the lessons conducted through online formats and actual classes. The systems should be related in terms of knowledge content, activities, and various evaluations. However, music teaching can be successful. It must arise from the preparation of the learners, teachers, and parents.

Keywords: COVID-19 / Flipped Classroom / Music Class / Music Instruction

วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19; COVID-19) ส่งผลกระทบต่อชีวิตและวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนทั่วโลก ประเทศไทยเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีการรายงานผลว่ามีผู้ติดเชื้อไวรัสนี้ มีการรายงานพบผู้ที่ติดเชื้อในทุกภูมิภาคของไทยตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 และมีจำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขทั้งในไทยและต่างประเทศประกาศให้ไวรัสชนิดนี้เป็นโรคติดต่ออันตราย รัฐบาลไทยได้ประกาศใช้พระราชกำหนดฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักร ในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2563 และจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การ

แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) หรือ ศบค. เพื่อควบคุมและรายงานสถานการณ์การแพร่ระบาดนี้ และมีการกำหนดมาตรการต่างๆ จากภาครัฐและเอกชนเพื่อควบคุมวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าว ซึ่งมาตรการที่ภาครัฐประกาศใช้นั้นส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย โดยมีนโยบายกำหนดเวลาเข้าออกสถานที่ ซึ่งการเดินทาง เข้า - ออกประเทศ ปิดสถานที่ทำการสาธารณะต่างๆ เช่น องค์กร บริษัท หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านอาหาร รวมถึงปิดสถานศึกษาชั่วคราว เพื่อลดการเดินทางและการรวมตัวกันของประชาชน พร้อมกับปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนจากที่บ้าน

การดำเนินงานตามนโยบายเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสของรัฐบาล ได้เริ่มดำเนินการจากการปิดสถานศึกษาชั่วคราวเป็นระยะกว่า 3 เดือน เลื่อนเวลาการเปิดภาคเรียนของโรงเรียนสามัญเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งขยายออกไปจากช่วงเวลาปกติที่จะเปิดเรียนในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม และมีการผ่อนปรนการใช้มาตรการดังกล่าวเมื่อสถานการณ์ของการแพร่ระบาดคงที่และเริ่มลดน้อยลง โดยให้โรงเรียนสามารถเปิดทำการสอนในสถานที่ได้ แต่ต้องมีมาตรการควบคุมตามแนวทางการป้องกันโรคแพร่ระบาด เช่น การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล ใช้ฉากกั้นเพื่อเว้นระยะห่าง ให้ทุกคนสวมใส่หน้ากากอนามัย มีจุดบริการสำหรับล้างมือ กำหนดระยะเวลาการใช้สถานที่ รวมทั้งยังงดการปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมลูกเสือ การเข้าร่วมชมรม กิจกรรมมวโยธาติ เป็นต้น นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ³ ยังได้ออกมาตรการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อรับมือการแพร่ระบาดของโรค โดยให้โรงเรียนสามารถเลือกวิธีการจัดการเวลาเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้เข้าใช้สถานที่ตามความเหมาะสมกับโรงเรียนของตนเอง ได้แก่ 1) จัดเวลาเรียนแบบจัดกลุ่มให้นักเรียนเข้าเรียนในพื้นที่สลับสัปดาห์ 2) จัดเวลาเรียนแบบจัดกลุ่มให้นักเรียนเข้าเรียนในพื้นที่แบบสลับวันเข้าเรียน และ 3) จัดเวลาเรียนแบบจัดกลุ่มให้นักเรียนเข้าเรียนในพื้นที่แบบสลับช่วงเวลาเข้าหรือบ่าย สำหรับวิธีการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ดังกล่าว มีนักวิชาการทางการศึกษาได้แนะนำวิธีการจัดการเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ระหว่างการเรียนใน

³ กระทรวงศึกษาธิการ, “มาตรการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ และการประชาสัมพันธ์การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019,” เข้าถึงเมื่อ 29 สิงหาคม 2563, www.moe.go.th/moe/upload/news19/FileUpload/55543-3065.pdf.

ชั้นเรียนร่วมกับการเรียนแบบออนไลน์⁴ ซึ่งการใช้รูปแบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้ผู้เรียนโดยผู้เรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลจากนอกห้องเรียนผ่านแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ตำรา เอกสารประกอบการเรียน อินเทอร์เน็ต แล้วกลับเข้ามาสรุปองค์ความรู้ร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นในห้องเรียน ซึ่งเน้นการอภิปรายบทเรียนที่นักเรียนได้เรียนรู้มาก่อนหน้านั้น⁵

วิชาดนตรีเป็นหนึ่งในวิชาที่มีความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิมเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในช่วงสถานการณ์วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในครั้งนี้ เนื่องจากวิชาดนตรีเป็นวิชาที่เน้นการสอนในเชิงปฏิบัติเป็นหลัก ประกอบกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบปกติยังคงเป็นรูปแบบที่เน้นการเรียนในชั้นเรียนเป็นหลัก การใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านในวิชาดนตรี พบว่ามีการใช้รูปแบบการสอนนี้ในการสอนเนื้อหาที่เป็นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมากใช้สอนเนื้อหาเชิงทฤษฎีในชั้นเรียนแบบกลุ่มในระดับชั้นอุดมศึกษา⁶ ส่วนการสอนปฏิบัติทักษะดนตรี พบว่ารูปแบบการสอนนี้ถูกนำมาใช้กับการเรียนปฏิบัติเดี่ยวเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนบทเรียนระหว่างหยุดภาคเรียน⁷ แต่ยังไม่พบการใช้รูปแบบการสอนแบบนี้ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ทำให้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะศึกษาและนำเสนอกลวิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรีที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ โดยเลือกศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดการในการวางมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 จากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประโยชน์จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปต่อยอดด้านการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ

⁴ ปิยะวรรณ ปานโต, “การจัดการเรียนการสอนของไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19),” เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2563, https://library2.parliament.go.th/giventake/content_royrung/2563/rr2563-jun5.pdf.

⁵ ประพงษ์ ปรีชาประพาฬวงศ์, “ทำความรู้จัก Flipped Classroom,” เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2563, <https://celt.li.kmutt.ac.th/km/index.php/get-to-know-flip-classroom/comment-page-1>.

⁶ Yingjuan Chi, “The Application of Flipped Classroom in Vocal Music Teaching in Normal Colleges,” proceedings in the 7th International Conference on Mechatronics, Computer and Education Informationization (MCEI 2017), edited by Zhang Kun, Zhongsheng Wang, and Jatin Miracle, 972

⁷ Catherine Grant, “First Inversion: A Rationale for Implementing the ‘Flipped Approach’ in Tertiary Music Courses,” *Australian Journal of Music Education* 1, 3 (2013): 9-10.

ดังกล่าว หรือการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ซึ่งยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับการศึกษาในประเทศไทย

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

พจนานุกรมผู้เรียนขั้นสูงของออกซ์ฟอร์ด (Oxford Advanced Learner's Dictionary) ได้ให้นิยามของห้องเรียนกลับด้านว่า เป็นวิธีการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนศึกษาองค์ความรู้ใหม่จากที่บ้าน เช่น ศึกษาจากคลิปวิดีโอผ่านทางอินเทอร์เน็ต จากนั้นให้ผู้เรียนมาอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ที่ศึกษามาและฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ กับผู้สอนในชั้นเรียน แทนวิธีการดั้งเดิมที่ให้ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ให้ผู้เรียนที่โรงเรียนและให้ผู้เรียนกลับไปฝึกปฏิบัติที่บ้าน⁸

หลักการของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการนี้ คือ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาผสมผสานกับการจัดกิจกรรมในห้องเรียนในเวลาที่มีจำกัด นักเรียนจะได้ศึกษาจากการสอนของครูที่ถูกบันทึกไว้ผ่านทางออนไลน์ นักเรียนสามารถค้นคว้าเพิ่มเติม เมื่อนักเรียนมีคำถามหรือเกิดข้อสงสัยก็สามารถปรึกษาหรือติดต่อครูผ่านทางช่องทางออนไลน์ และเมื่อนักเรียนมาเรียนที่โรงเรียนผู้สอนสามารถทบทวนหรืออภิปรายเนื้อหาที่นักเรียนได้ศึกษามาล่วงหน้าจากสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นการทบทวนและเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเชื่อมโยงของบทเรียน ซึ่งรูปแบบการเรียนแบบนี้มีความแตกต่างจากการเรียนการสอนแบบปกติ โดยที่บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนแปลงไปจากการเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือเตรียมเนื้อหาในบทเรียนให้กับนักเรียน มาเป็นติวเตอร์หรือโค้ชที่ช่วยอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้นหลังจากที่ผู้เรียนได้ศึกษาบทเรียนด้วยตนเองล่วงหน้ามาก่อนแล้ว ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆ ได้หลากหลายและเหมาะสมกับตนเองมากขึ้น

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมาใช้ในวิชาดนตรีนั้น ได้มีการศึกษาอย่างยาวนานและมีความเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี เช่น โปรแกรมสำหรับการบันทึกเสียง การบันทึกโน้ต หรือโปรแกรมช่วยสอนต่างๆ เพื่อช่วยเอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ดนตรีได้สะดวกขึ้น เข้าถึงได้ง่ายขึ้น และสามารถสร้างสรรค์ผลงานเพลงของตนเองได้ ในแง่ของการเรียนรู้ทางไกล

⁸ Oxford Advanced Learner's Dictionary, "Flipped Classroom," accessed September 1, 2020, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/flipped-classroom>

(Distance Learning) โปรแกรมและแอปพลิเคชันสำหรับสื่อสารได้ถูกนำมาใช้⁹ มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น การใช้โปรแกรมมิกซ์คราฟ (Mixcraft) ในการสอนแต่งเพลงในชั้นเรียน¹⁰ การศึกษาการใช้สื่อออนไลน์เข้ามาช่วยสอนในชั้นเรียนปฏิบัติทักษะทรีมเป็ต¹¹ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นอกชั้นเรียนจากการรับชมสื่อที่ผู้สอนคัดเลือกมาเพื่อนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้ผู้เรียน นอกจากนี้การเรียนรู้ในลักษณะผสมผสานยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดทบทวนโครงสร้างของเนื้อหาและยังก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งการที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ทั้งการทำแบบฝึกหัด การอภิปราย รวมถึงการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและบูรณาการองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้มาแล้วสู่การประยุกต์ใช้จริงมากขึ้น

บริบทของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย เป็นโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งแรกของประเทศไทย ก่อตั้งโดยมิชชันนารีคณะอเมริกันเพรสไบทีเรียน เมื่อปี พ.ศ. 2395 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ปัจจุบัน โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยอยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (ส.ช.) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนทั้งหมดประมาณ 6,000 คน โดยเปิดทำการเรียนการสอนนักเรียนตั้งแต่ประถมศึกษาชั้นปี 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6¹² ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยเป็นโรงเรียนเอกชนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนเรียนต้นแบบในการวางมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 จากกระทรวงศึกษาธิการ¹³

⁹ Erich A. Weiger, "Flipped Lessons and the Secondary-Level Performance-Based Music Classroom: A Review of Literature and Suggestions for Practice," *Update: Applications of Research in Music Education* 39, 2 (2021): 45.

¹⁰ Minott, Mark A., "Teaching Tasks and the Composition of a 'Piece' Using Music Technology in the Classroom: Implications for the Education and Training of Teachers," *Journal of Music, Technology & Education* (2015): 261.

¹¹ Wendy Matthews, "Flipped Learning" in the Collegiate Music Classroom: Rethinking the Undergraduate Brass Technique and Pedagogy Class," *International Trumpet Guild Journal* 40, 1 (2015): 58-63.

¹² โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย, "ประวัติโรงเรียน," เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2563, <http://www.bcc.ac.th/2019/history.html>.

¹³ สราธรณ์ รัตนสุวรรณ, "ศธ.ยก "รร.กรุงเทพคริสเตียน" ต้นแบบคุมโควิด-19," เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2563, <https://www.nationtv.tv/main/content/378782879/>

ในส่วนของการเรียนการสอนดนตรี โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยได้จัดให้นักเรียนเรียนวิชาดนตรีในทุกระดับชั้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกเหนือจากเรียนในชั้นเรียน โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยมีหน่วยงานเฉพาะด้านที่ดูแลส่วนของกิจกรรมดนตรีของโรงเรียน คือ งานกิจกรรมดนตรีและงานศาสนกิจ งานกิจกรรมดนตรีเป็นหน่วยงานควบคุมดูแลเกี่ยวกับวงดนตรีของโรงเรียนทั้งวงดนตรีไทยและดนตรีสากล ได้แก่ วงดุริยางค์ระดับประถมศึกษา วงดุริยางค์ระดับมัธยมศึกษา วงเครื่องสายสากล และวงดนตรีไทย ส่วนงานศาสนกิจ เป็นหน่วยงานที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับวงขับร้องประสานเสียงของโรงเรียน โดยกิจกรรมทางดนตรีของโรงเรียนส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียนทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาและกิจกรรมที่เป็นพิธีกรรมทางศาสนา

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยในช่วงสถานการณ์ปกติ

การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ดำเนินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งวิชาดนตรีถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะ ประกอบด้วยวิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ ในแต่ละปีการศึกษา ประกอบด้วย 2 ภาคการศึกษา หนึ่งภาคการศึกษามีระยะเวลา 4 เดือน (16 สัปดาห์) นักเรียนแต่ละระดับชั้นมี 7 ห้อง โดยทางโรงเรียนแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก (ห้องที่ 2 4 และ 6) เรียนวิชาศิลปะตลอดทั้งภาคการศึกษา ส่วนนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง (ห้องที่ 1 3 5 และ 7) เรียนวิชาดนตรีและวิชานาฏศิลป์ นักเรียนแต่ละห้องถูกแบ่งกลุ่มออกเป็นสองกลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มใช้เวลาเรียนวิชาละ 8 สัปดาห์ หลังจากนั้นจะสลับไปเรียนอีกวิชาหนึ่ง ซึ่งโดยปกติคาบเรียนแต่ละคาบมีระยะเวลา 80 นาที

เนื้อหาของการเรียนการสอนในวิชาดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ยึดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แบ่งเนื้อหาออกดังนี้

1) พื้นฐานทฤษฎีโน้ตดนตรีสากล นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านชื่อตัวโน้ต การอ่านกุญแจประจำหลัก การเรียกชื่อบรรทัด 5 เส้น ค่าของตัวโน้ตต่างๆ ซึ่งนักเรียนจะต้องสามารถอ่านโน้ตดนตรีได้ อีกทั้งสามารถเข้าใจถึงค่าของตัวโน้ตต่างเบื้องต้นได้

2) ประเภทของเครื่องดนตรีสากล นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเภทของเครื่องดนตรีสากล ได้แก่ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมไม้ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมทองเหลือง เครื่องดนตรี

ประเภทเครื่องกระทบ เครื่องดนตรีประเภทลิ้นนิ้ว และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย จากตัวอย่างเครื่องดนตรีจริง โดยที่ครูจะมอบหมายชิ้นงานให้นักเรียนทำสไลด์เพื่อนำเสนอประเภทของเครื่องดนตรีสากล

3) การแสดงดนตรี (ร้องเพลง) นักเรียนจะต้องสามารถแสดงทักษะดนตรีผ่านการร้องเพลงหน้าชั้นเรียนต่อหน้าเพื่อนร่วมชั้น โดยให้นักเรียนสามารถเลือกเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างอิสระ

การวัดประเมินผลในรายวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน สำหรับวิชาดนตรี 50 คะแนน และวิชานาฏศิลป์ 50 คะแนน ตามที่นักเรียนได้เรียน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ในแต่ละภาคเรียน ซึ่งทั้งสองวิชานี้ ไม่มีการสอบกลางภาคและปลายภาคเรียน ทำให้คะแนนที่ได้ทั้งหมดได้มาจากเนื้อหาที่เรียนและชิ้นงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายจากครูผู้สอน

รูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยในช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 19 แพร่ระบาด

ในช่วงสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยมีแนวทางในการจัดการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน แบ่งตามสถานที่และรูปแบบการเรียน คือ การเรียนในสถานที่จริง และการเรียนรูปแบบออนไลน์ โดยแบ่งนักเรียนแต่ละห้องออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม A และกลุ่ม B ซึ่งแต่ละกลุ่มสลับกันมาเรียนในสถานที่จริง กลุ่ม A มาเรียนวันจันทร์และวันพฤหัสบดี และกลุ่ม B มาเรียนวันอังคารและวันศุกร์

การเรียนในสถานที่จริง นักเรียนจะเรียนเนื้อหาในแต่ละวิชาที่โรงเรียนตามวันเรียนของกลุ่มตัวเอง แต่ทุกวัน นักเรียนเริ่มเรียนตั้งแต่เวลา 08.10 น. จนถึง 15.00 น. โดยแบ่งออกเป็น 8 คาบเรียน คาบเรียนละ 40 นาที ซึ่งมีการพักช่วงเช้าเวลา 09.30 น. - 10.10 และพักรับประทานอาหารกลางวันเวลา 12.10 น. - 13.00 น. โดยการจัดการเรียนการสอนในช่วงการแพร่ระบาด โรงเรียนงดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น วิชาลูกเสือ วิชาชมรม วิชาเลือกตามถนัด

การเรียนรูปแบบออนไลน์ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรมเครือข่าย Office 365 ซึ่งให้นักเรียนทุกคนเข้าระบบบทเรียนออนไลน์โดยใช้อีเมลล์ของ

โรงเรียนเท่านั้นเพื่อรักษาความปลอดภัย นอกจากนี้ ยังมีการใช้โปรแกรมและเว็บไซต์อื่นๆ ประกอบการเรียนด้วย ซึ่งแต่ละโปรแกรมมีหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) Microsoft Team: เป็นโปรแกรมหลักสำหรับนักเรียนเพื่อเข้าสู่บทเรียนออนไลน์และติดต่อครูผู้สอน

2) Microsoft Stream: เป็นโปรแกรมสำหรับให้ผู้สอนบันทึกข้อมูลวิดีโอสอนออนไลน์หรือสอนแบบถ่ายทอดสด

3) Microsoft Form: เป็นโปรแกรมสำหรับให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบ

4) Google Drive และ YouTube: ใช้เป็นพื้นที่สำหรับให้นักเรียนส่งงานคลิปออนไลน์

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของวิชาดนตรีได้นำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) มาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน ครูมีหน้าที่จัดเตรียมชุดความรู้และแนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อให้นักเรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง โดยครูจัดทำคลิปเพื่อนำเสนอสาระการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ แต่ละคลิปมีระยะเวลาประมาณ 10 - 15 นาที เพื่อให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนรู้ นักเรียนต้องเตรียมตัวศึกษาเนื้อหาที่จะเรียนและทำแบบฝึกหัดประจำหน่วยการเรียนรู้ก่อนที่เข้าเรียนในชั้นเรียนจริง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบออนไลน์และชั้นเรียนจริงมีความสัมพันธ์กันในแง่ของเนื้อหาองค์ความรู้ การออกแบบกิจกรรมและแบบทดสอบต่างๆ สำหรับการวัดประเมินผลของนักเรียน

โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนสำหรับภาคเรียนที่ 1 ให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามตัวชี้วัดชั้นปีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2551 โดยจัดหน่วยการเรียนรู้แบ่งออกได้เป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละหน่วยมีรายละเอียดการจัดกิจกรรมตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยในช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 19 แพร่ระบาด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง อ่าน เขียน ร้องโน้ตสากล	
ตัวชี้วัดชั้นปี: อ่าน เขียน ร้องโน้ตสากล	
จุดประสงค์การเรียนรู้	1. ผู้เรียนสามารถอ่าน ร้อง เขียน โน้ตดนตรีสากลที่อยู่ในกุญแจซอลและกุญแจฟาได้อย่างถูกต้อง 2. ผู้เรียนสามารถบอกรายละเอียดของโน้ตและค่าของตัวหยุดตามที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง
สาระการเรียนรู้	1. บรรทัด 5 เส้น (Staff) 2. กุญแจประจำหลัก (Clefs) 3. โน้ตและตัวหยุดแบบต่างๆ (Notes and Rests)

การเรียนรู้ออนไลน์			การเรียนรู้ในสถานที่จริง		
รูปแบบกิจกรรม	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	การประเมินผล	รูปแบบกิจกรรม	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	การประเมินผล
- ให้ผู้เรียนศึกษา คลิปปิดิโอ - ศึกษาข้อมูล เพิ่มเติมจากแหล่ง การเรียนรู้ที่ครู แนะนำ - ทำแบบฝึกหัดและ ชิ้นงานประจำ หน่วยการเรียนรู้	- คลิปปิดิโอสาระ การเรียนรู้ - แบบฝึกหัดและ ชิ้นงานประจำ หน่วยการเรียนรู้	ผู้เรียนทำแบบฝึก- หัดและชิ้นงาน ประจำหน่วยการ เรียนรู้ได้ถูกต้อง ทั้งหมด	- ครูทบทวน บทเรียนให้ นักเรียน โดยให้ ผู้เรียนตอบคำถาม ในชั้นเรียน - ฝึกอ่าน เขียน และ ร้องโน้ตในชั้นเรียน - ทำแบบฝึกหัดและ ชิ้นงานประจำ หน่วยการเรียนรู้	- ไฟล์สื่อการสอนใน รูปแบบ PowerPoint - แบบทดสอบเก็บ คะแนนในรูปแบบ ของโปรแกรม Kahoot และ เอกสาร	ผู้เรียนทำแบบทดสอบ ประจำหน่วย การเรียนรู้ได้ถูกต้อง มากกว่าร้อยละ 70

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีสากล

ตัวชี้วัดขั้นปี: เปรียบเทียบเสียงร้องและเสียงของเครื่องดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน

จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงลักษณะเครื่องและของเสียงดนตรีประเภทของเครื่องดนตรีสากล
2. ผู้เรียนสามารถแยกแยะและบอกประเภทชื่อเครื่องดนตรีนั้นๆ ผ่านการฟังเสียงและการสังเกตลักษณะ
เครื่องดนตรี

สาระการเรียนรู้ 1. ประเภทของเครื่องดนตรีสากล
2. ลักษณะของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด
3. ลักษณะกลไกการกำเนิดเสียงของเครื่องดนตรี

การเรียนรู้ออนไลน์			การเรียนรู้ในสถานที่จริง		
รูปแบบกิจกรรม	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	การประเมินผล	รูปแบบกิจกรรม	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	การประเมินผล
- ให้ผู้เรียนศึกษา คลิปปิดิโอ - ศึกษาข้อมูล เพิ่มเติมจากแหล่ง การเรียนรู้ที่ครู แนะนำ - ทำแบบฝึกหัดและ ชิ้นงานประจำ หน่วยการเรียนรู้	- คลิปปิดิโอสาระ การเรียนรู้ - แบบฝึกหัดและ ชิ้นงานประจำ หน่วยการเรียนรู้	ผู้เรียนทำ แบบฝึกหัดและ ชิ้นงานประจำหน่วย การเรียนรู้ได้ถูกต้อง ทั้งหมด	- ครูทบทวน บทเรียนให้ นักเรียน โดยให้ ผู้เรียนตอบคำถาม ในชั้นเรียน - ให้นักเรียนทาย เสียงเครื่องดนตรี ที่ได้ยิน - ทำแบบทดสอบ เก็บคะแนน	- ไฟล์สื่อการสอนใน รูปแบบ PowerPoint - ตัวอย่างคลิปการ บรรเลงเครื่อง ดนตรีต่างๆ - แบบทดสอบเก็บ คะแนนในรูปแบบ ของโปรแกรม Kahoot และ เอกสาร	ผู้เรียนทำแบบทดสอบ ประจำหน่วย การเรียนรู้ได้ถูกต้อง มากกว่าร้อยละ 70

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง กิจกรรม Body Percussion

ตัวชี้วัดขั้นปี: นำเสนอบทเพลง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ

จุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ค่านัดและค่าของตัวหยุดผ่านกิจกรรม Body Percussion ได้

สาระการเรียนรู้ การนำความรู้เรื่องทฤษฎีดนตรีเรื่องตัวโน้ตและตัวหยุดมาสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรม Body Percussion

การเรียนรู้ออนไลน์			การเรียนรู้ในสถานที่จริง		
รูปแบบกิจกรรม	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	การประเมินผล	รูปแบบกิจกรรม	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	การประเมินผล
- ให้ผู้เรียนศึกษา คลิป์วิดีโอ	- คลิป์สอนการทำ Body	ผู้เรียนปฏิบัติ กิจกรรม Body	- ครูเปิดสื่อการสอน ในรูปแบบคลิป์	ตัวอย่างคลิป์เสียง บทเพลงที่นักเรียน	ผู้เรียนสามารถสร้าง คลิป์กิจกรรม Body
- ศึกษาข้อมูล เพิ่มเติมจากแหล่ง	Percussion	Percussion ได้	วิดีโอตัวอย่างของ กิจกรรม Body	ต้องทำกิจกรรม ประกอบ	Percussion
การเรียนรู้ที่ครู แนะนำ	- คลิป์วิดีโอตัวอย่าง กิจกรรม Body		Percussion		ประกอบบทเพลงที่ ตนเองชื่นชอบ
	Percussion		- ครูสาธิตการทำ กิจกรรม Body		ความยาวไม่ต่ำกว่า 1 นาที
			Percussion		
			ประกอบเพลง และให้นักเรียน ปฏิบัติตาม		

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ประเภทของบทเพลง

ตัวชี้วัดชั้นปี: นำเสนอตัวอย่างเพลงที่ตนเองชื่นชอบและอภิปรายลักษณะเด่นที่ทำให้งานนั้นน่าสนใจ

จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถแยกแยะความแตกต่างของลักษณะดนตรีแต่ละประเภท

2. ผู้เรียนเห็นคุณค่า และตระหนักในวัฒนธรรมดนตรี

สาระการเรียนรู้ ตัวอย่างของประเภทของแนวดนตรี 4 ประเภท ได้แก่ ดนตรีคลาสสิก ดนตรีแจ๊ส ดนตรีป๊อป และดนตรีร็อก

การเรียนรู้ออนไลน์			การเรียนรู้ในสถานที่จริง		
รูปแบบกิจกรรม	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	การประเมินผล	รูปแบบกิจกรรม	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	การประเมินผล
- ให้ผู้เรียนศึกษา คลิป์วิดีโอ	- คลิป์วิดีโอสาระ การเรียนรู้	ผู้เรียนทำ แบบฝึกหัดและ	- ครูเปิดสื่อการสอน ในรูปแบบคลิป์	- ไฟล์สื่อการสอนใน รูปแบบของ	ผู้เรียนทำแบบทดสอบ ประจำหน่วย
- ศึกษาข้อมูล เพิ่มเติมจากแหล่ง	- แบบฝึกหัดและ ชิ้นงานประจำ	ชิ้นงานประจำหน่วย การเรียนรู้ได้ถูกต้อง	วิดีโอประเภทของ บทเพลง	PowerPoint	การเรียนรู้ได้ถูกต้อง มากกว่าร้อยละ 70
การเรียนรู้ที่ครู แนะนำ	หน่วยการเรียนรู้	ทั้งหมด	- ครูให้นักเรียน อภิปรายลักษณะ	ตัวอย่างคลิป์เพลง รูปแบบต่าง ๆ	
- ทำแบบฝึกหัดและ ชิ้นงานประจำ หน่วยการเรียนรู้			เด่นของบทเพลงที่ ตนเองชื่นชอบ	- แบบทดสอบเก็บ คะแนนในรูปแบบ ของโปรแกรม Kahoot และ เอกสาร	

การถอดบทเรียนจากการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยในช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 19 แพร่ระบาด

1. การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกับการจัดการเรียนปกติ

การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีที่พัฒนาขึ้นในมุมมองของผู้เขียนมีความเห็นว่าการใช้รูปแบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านซึ่งมีการใช้รูปแบบออนไลน์เข้ามาเกี่ยวข้อง สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีให้กับผู้เรียนได้ เนื่องจากผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดียที่เอื้อต่อการเรียนรู้ดนตรี นักเรียนสามารถเห็นภาพและเสียงของเครื่องดนตรีขณะบรรเลงได้ อีกทั้งการจัดทำสื่อที่ใช้ในรูปแบบออนไลน์ ผู้จัดทำสื่อได้เลือกใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและได้จัดทำสื่อการสอนให้มีลักษณะใกล้เคียงกับรายการในสื่อออนไลน์ต่างๆ ซึ่งช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจติดตามชมบทเรียนมากขึ้นด้วย ในขณะเดียวกัน นักเรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาตามลักษณะการเรียนรู้ของตนเอง เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความเร็วในการทำความเข้าใจบทเรียนที่ต่างกัน การที่ได้เรียนรู้บทเรียนออนไลน์จากที่บ้านของตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้ ทั้งความเร็วของการเรียนรู้ การทวนซ้ำบทเรียน หากนักเรียนมีข้อสงสัยเกี่ยวกับบทเรียน ก็สามารถส่งคำถามถึงครูผู้สอนผ่านทางช่องทางที่กำหนดได้ แต่การสื่อสารนี้อาจจะไม่ได้เกิดขึ้นแบบตามเวลาจริง ซึ่งการเรียนการสอนในชั้นเรียนจริง ผู้เรียนและผู้สอนเกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งครูสามารถอธิบายหรือสอนเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจได้ทันที หรือผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านใช้เวลาในการสอนในห้องเรียนจริงน้อยกว่าการเรียนการสอนแบบปกติ เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผู้เรียนต้องมีความรู้จากการศึกษาด้วยตนเองก่อนเข้าเรียนในชั้นเรียนจริง หากผู้เรียนไม่ได้เข้าเรียนเนื้อหาจากบทเรียนออนไลน์ที่ได้จัดไว้ ก็อาจทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนที่ครูสอนหรือไม่สามารถอธิบายเนื้อหาบทเรียนในชั้นเรียนได้ ดังนั้น ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในการติดตามการเรียนของตนเอง

2. ความพร้อมของผู้เรียน

จากการที่ผู้เขียนจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย พบว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรูปแบบออนไลน์ทั้งด้านอุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต แต่อาจไม่สอดคล้องกับสภาพของการเรียนออนไลน์ในสังคมไทยที่จำเป็นต้อง

ปรับเปลี่ยนไปตามมาตรการในช่วงสถานการณ์ที่ไวรัสโคโรนา 19 ระบาด ดังที่มันักวิชาการทางการศึกษา¹⁴ ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการเรียนที่ต้องปรับเปลี่ยนไป โดยให้ครูผู้สอนจัดเตรียมสื่อการสอนให้ผู้เรียนโดยที่ไม่ต้องพึ่งพาการเรียนออนไลน์มากนัก เช่น ศึกษาเนื้อหาและทำแบบฝึกหัดจากเอกสารประกอบการเรียน นอกจากนี้ ความพร้อมในด้านความรับผิดชอบของผู้เรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้ในมุมมองของผู้ปกครองบางท่าน มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของผู้เรียนว่าการเรียนออนไลน์ในขณะนี้ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้เรียนไม่รับผิดชอบตนเองในการเรียน และมีความต้องการเข้าไปช่วยดูแลบุตรหลานของตนในเรื่องของการเรียน ขณะที่บางส่วนมองว่าการเรียนควรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องรับผิดชอบตนเอง และผู้เรียนถึงวัยที่สามารถดูแลรับผิดชอบตนเองได้พอสมควร โดยปล่อยให้ผู้เรียนจัดการรับผิดชอบตนเองในด้านการเข้าเรียนและทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนแต่ละคนมีบริบทและความพร้อมต่อการเรียนรูปแบบผสมผสานไม่เท่ากัน

3. การจัดทำสื่อการสอนสำหรับการเรียนออนไลน์และชั้นเรียนจริง

ในการคัดเลือกและจัดทำสื่อการสอนเพื่อให้นักเรียนศึกษาผ่านระบบออนไลน์ โรงเรียนได้กำหนดให้ครูจัดทำคลิปเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ให้ผู้เรียนศึกษาก่อนเข้าเรียนในชั้นเรียนจริง โดยคลิปควรมีความยาวระหว่าง 10 - 15 นาที ซึ่งมีความสอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการที่ศึกษาด้านห้องเรียนกลับด้าน¹⁵ รวมถึงครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการสะท้อนสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ แต่ไม่ควรกำหนดภาระงานให้ผู้เรียนมากเกินไป ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าภาระงานที่ให้นักเรียนทำควรมีความน่าสนใจ และสามารถป้อนผลตอบกลับให้นักเรียนได้ทันที เช่น การสร้างแบบฝึกหัดด้วยกูเกิ้ลฟอร์ม (Google Form)

นอกจากนี้ การเรียนในชั้นเรียนจริง ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นการสรุปและทบทวนบทเนื้อหา เนื่องจากผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาบทเรียนมาแล้วล่วงหน้าแล้ว จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าครูได้ใช้สื่อการสอนต่างๆ ประกอบการสอน ทั้งการอธิบายประกอบการฉายสไลด์และคลิปตัวอย่าง การให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบสั้นๆ ผ่านโปรแกรมคาฮูต (Kahoot) รวมถึงการทำแบบฝึกหัด

¹⁴ ปราณ สุวรรณทัต, “เรียนออนไลน์ทางออกหรือสร้างปัญหา วิฤตความเท่าเทียมทางการศึกษาที่เกิดจากโควิด-19,” เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2563, https://brandinside.asia/education-inequality-from-covid19/?fbclid=IwAR33msRuYhU15-u-tXjvZKvoYQ3RybSWRFFTi4y_1bQ41cBTtH2yp8jXu1Q.

¹⁵ University of Colorado Boulder, “Flipped Classroom,” accessed September 1, 2020, https://www.colorado.edu/asset/faculty-resources/resources/flipped-classrooms?fbclid=IwAR27kQn9aqmYs9rX86bW4puRq59fs4UJ56qUxm_dez0tiBZSZelf5AvPhDw.

และใบงานในเอกสาร ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนมากกว่านั่งฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะที่มีต่อการศึกษาค้างนี้

ผู้เขียนมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการศึกษาค้างนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ในด้านการจัดการเรียนการสอน

ควรมีการจัดให้มีการเรียนการสอนออนไลน์ควบคู่กับการเรียนการสอนแบบปกติในโรงเรียน การเรียนการสอนออนไลน์นั้นควรนำมาเป็นตัวช่วยในการทบทวนบทเรียนเท่านั้น ยังไม่ควรนำมาใช้เป็นการเรียนเนื้อหาความรู้หลักของวิชาดนตรี เพราะวิชานี้เป็นวิชาที่มีการเรียนการสอนในส่วนของวิชาทักษะควบคู่ด้วย ฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนยังมีความจำเป็น แม้ว่าในปัจจุบันแม้ว่าการเรียนการสอนออนไลน์เข้ามามีบทบาทในระบบการศึกษายุคใหม่มากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างครั้งต่อไป

การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย สมควรนำผลการศึกษาไปต่อยอดจัดทำในรูปแบบการศึกษาเพื่อการวิจัยในด้านการจัดการเรียนการสอนในวิชาดนตรีในระดับชั้นอื่นๆ หรือโรงเรียนอื่นๆ เพื่อจะได้เกิดองค์ความรู้ใหม่สำหรับการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 19 อีกทั้งจะได้เป็นองค์ความรู้สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตร เนื้อหารายวิชา สื่อการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองและเป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาด้านวิชาดนตรีของประเทศไทย การศึกษาต่อยอดดังกล่าวอาจจะเป็นตัวอย่างความรู้หรือแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีสำหรับต่างประเทศที่ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 19 ที่ระบาดไปทั่วโลก

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. “มาตรการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ และการประชาสัมพันธ์การป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019.” เข้าถึงเมื่อ 29 สิงหาคม 2563. www.moe.go.th/moe/upload/news19/FileUpload/555433065.pdf.
- โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน. “ประวัติโรงเรียน.” เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2563. <http://www.bcc.ac.th/2019/history.html>
- ปิยะวรรณ ปานโต. “การจัดการเรียนการสอนของไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).” เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2563. https://library2.parliament.go.th/giventake/content_royrueng/2563/rr2563-jun5.pdf
- สรารัตน์ รัตนสุวรรณ. “ศธ.ยก รร.กรุงเทพคริสเตียน ต้นแบบคุมโควิด-19.” เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2563. <https://www.nationtv.tv/main/content/378782879/>.
- ปราณ สุวรรณทัต. “เรียนออนไลน์ทางออกหรือสร้างปัญหา วิฤตความเท่าเทียมทางการศึกษาที่เกิดจากโควิด-19.” เข้าถึงเมื่อ 2 กันยายน 2563. https://brandinside.asia/education-inequality-from-covid19/?fbclid=IwAR33msRuYhU15-u-tXjvZKvoYQ3RybSWRFFT4y_1bQ4_1cBTtH2yp8j_Xu1Q.
- Chi, Yingjuan. “The Application of Flipped Classroom in Vocal Music Teaching in Normal Colleges.” Proceedings in the 7th International Conference on Mechatronics, Computer and Education Informationization (MCEI 2017), edited by Zhang Kun, Zhongsheng Wang, and Jatin Miracle, 972-975. Shenyang, China. November 3-5, 2017.
- Grant, Catherine. “First Inversion: a Rationale for Implementing the Flipped Approach in Tertiary Music Courses.” *Australian Journal of Music Education* 1, 3 (2013): 3-12.

- Matthews, Wendy. "Flipped Learning in the Collegiate Music Classroom: Rethinking the Undergraduate Brass Technique and Pedagogy Class" *International Trumpet Guild Journal* 40, 1 (2015): 58-63.
- Minott, Mark A. "Teaching Tasks and the Composition of a Piece Using Music Technology in the Classroom: Implications for the Education and Training of Teachers" *Journal of Music, Technology & Education* 8, 3 (2015): 261-272.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary. "Flipped Classroom" Accessed September 1, 2020. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/flipped-classroom>
- University of Colorado Boulder. "Flipped Classroom." Accessed September 1, 2020. https://www.colorado.edu/asset/faculty-resources/resources/flipped-classrooms?fbclid=IwAR27kQn9aqmYs9rX86bW4puRq59fs4IJ56qUxm_dez0tiBZSZelf5AvPhDw.
- Weiger, Erich A. "Flipped Lessons and the Secondary-Level Performance-Based Music Classroom: A Review of Literature and Suggestions for Practice." *Update: Applications of Research in Music Education* 39, 2 (2021): 44-53.